

КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

#1, вересень 2023 року

Структура

- Мета та завдання моніторингу
- Основне законодавство
- Основні гравці на полі
- Важливі джерела даних
- Фонд ліквідації наслідків збройної агресії
- Окремі приклади відбудови: водогін
- Про моніторинг
- Що далі?

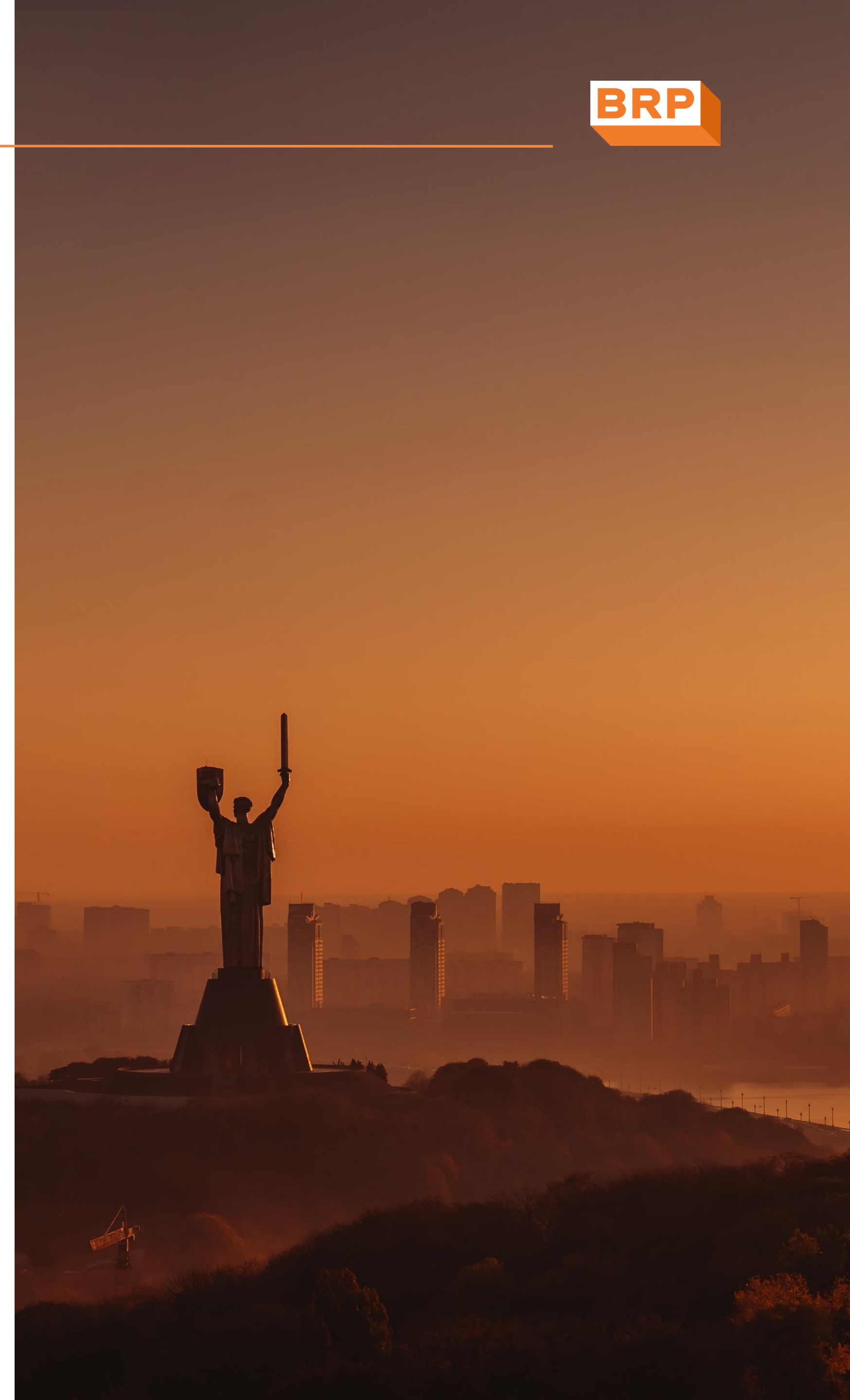

Мета моніторингу відбудови та відновлення

Ми хочемо, щоб українці мали більше доступної інформації про відбудову, а отже могли із свого боку сприяти більш ефективному витрачання коштів

Завдання:

- Розповісти про основні зміни в нормативному регулюванні
- Проаналізувати дані з проєктів відбудови та відновлення
- Визначити можливості вдосконалення політик відбудови та відновлення або більш ефективного витрачання коштів
- Залучити активну громадськість до процесів відбудови та відновлення
- Сприяти координації зусиль різних гравців, які займаються моніторингом відбудови та відновлення

RDNA – Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення

За оцінкою Світового Банку (в лютому 2023 року):

- Потреби України на відновлення та відбудову зросли до 411 млрд дол. США
- Потреби лише на 2023 рік – 14 млрд дол. США

Завдані збитки — близько 290 млрд дол.

Джерело:

RDNA2 Світовий Банк,

візуалізація Мінвідновлення

Основне законодавство

- Бюджетний кодекс України в частині фінансування відбудови та відновлення
- Закон України Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій та РПЗМ і постанови КМУ на його виконання
- Постанова КМУ про Фонд ліквідації наслідків збройної агресії та пов'язані документи
- Постанови про порядки підготовки програм відновлення, визначення територій відновлення тощо
- Накази, рішення з визначення стандартів будівництва, ДБН тощо
- В найближчому майбутньому важливими будуть плани та програми відновлення, які мають ухвалити територіальні громади

Основні гравці на полі

ВИЗНАЧАЮТЬ ПОЛІТИКУ

- Парламент ухвалює рамкові правила для відновлення і виділення коштів, а також ухвалює бюджет
- **Уряд** визначає верхньорівневі пріоритети відбудови та суму коштів для відбудови
- **Міністерство відновлення** - головний орган, що відповідає за політику в сфері відбудови та відновлення

РЕАЛІЗУЮТЬ ПОЛІТИКУ ТА ПРОЄКТИ

- **Агентство відновлення** впроваджує проєкти відбудови на центральному рівні та може виступати як агент для окремих ОМС, які не спроможні повноцінно впроваджувати проєкти
- **ОМС** – ініціюють проєкти відбудови, працюють з урядом та донорами, за наявності спроможності та фінансування впроваджують проєкти відновлення та відбудови

- **ДАСУ** та **Рахункова палата**: контроль та аудит відбудови, але радше в майбутньому

КОНТРОЛЮЮТЬ ТА ПЕРЕВІРЯЮТЬ

- **Донори** фінансують відновлення через бюджет, напямую, через проєкти, або через ГО та БФ
- **Власники** пошкодженої нерухомості

- **ГО** та **БФ** впроваджують проєкти відбудови та відновлення на місцях
- **ГО** та громадські **активісти** беруть участь в комісіях та робочих групах, моніторять процеси відбудови та відновлення, радять, як поліпшити процеси

ІНШІ УЧАСНИКИ ПРОЦЕСУ

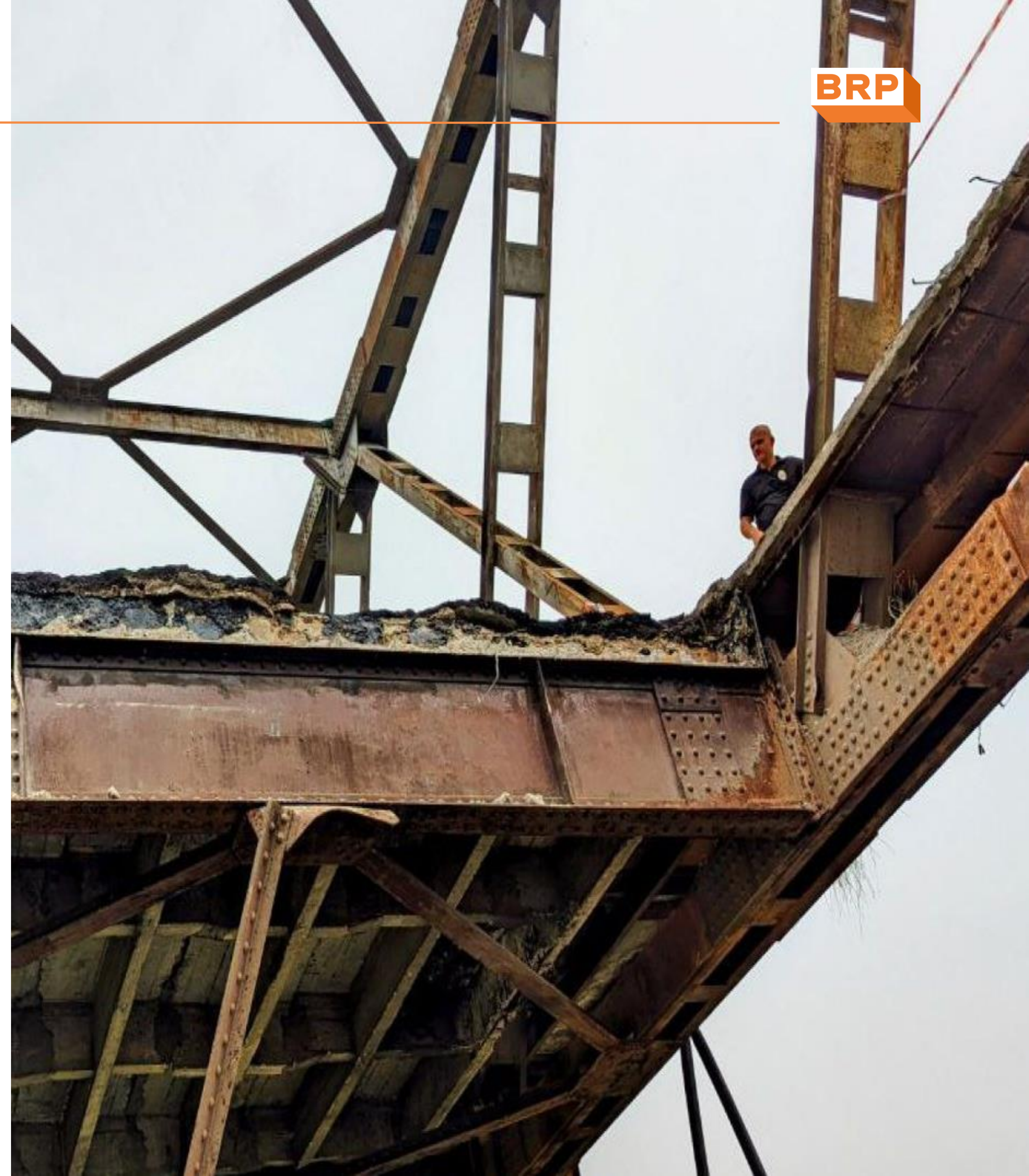
- **Бізнес** виступає підрядниками (будівельні компанії, інженери, архітектори, тощо)

Що ми плануємо відслідковувати?

Для моніторингу ми хочемо дізнатися:

- Хто фінансує відбудову і як?
- Що відбудовують і де?
- Хто відбудовує і як?
- Наскільки ефективно це роблять?
- Скільки вдалося відбудувати?

На якісь із питань, особливо на останні, ми зможемо отримати відповіді лише в майбутньому, оскільки даних наразі немає.

Важливі джерела даних

Для успішного моніторингу потрібні відкриті дані

Відкритість та прозорість – необхідна умова для довіри донорів, бізнесу та населення до держави та процесів відбудови.

Основні джерела даних:

- Портал «Бюджет для громадян» ([Openbudget](#))
- Єдиний портал використання публічних коштів ([Spending](#))
- Електронна система закупівель Прозорро ([Prozorro](#))
- Портал державної електронної системи у сфері будівництва ([e-Construction](#))
- [DREAM](#) – Електронна цифрова система – Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management
- Ухвалені рішення ОМС
- Дані від місцевих ГО та активістів, частина яких братиме участь в субгрантингу
- Інформація від інших ГО та моніторинг ЗМІ

Хто фінансує відбудову та відновлення?

Бюджетне фінансування – зокрема через Фонд ліквідації наслідків збройної агресії – основне джерело фінансування відновлення та відбудови

Донори, ГО, благодійні фонди – ще одне джерело фінансування відбудови, відсутні детальні дані в публічному просторі

Загальні дані про бюджетне фінансування, переважно відкриті:

Єдиний портал використання публічних коштів - [Spending.gov.ua](https://spending.gov.ua) - наявні дані за транзакціями всіх розпорядників бюджетних коштів окрім тих, що віднесено за функцією бюджетної класифікації до «Оборона та безпека» (при цьому закрили повністю транзакції Мінекономіки та Мін'юсту, ДСА

Виклики:

- Немає коду ідентифікації витрат відновлення та відбудови і, відповідно, складно ідентифікувати відповідні видатки – варто продумати рекомендації до оформлення транзакцій або запровадження коду
- Видатки подекуди не об'єктні, а поділені на напрямки — відповідно складно відслідкувати видатки на проекти. Потрібні рішення зокрема ОМС – запровадити обов'язковість подання таких рішень з боку ОМС на портал «Бюджету для громадян» (Openbudget)

Як обирають підрядників?

Бюджетне фінансування – публічні закупівлі через Прозорро – наявні дані про публічні закупівлі включно з оголошеннями про тендер, укладені угоди, наявність скарг - *але не по всіх тендерах*

Тендери на проекти відновлення та відбудови переважно публікуються на Прозорро. При цьому, на Dozorro – порталі громконтролю держзакупівель – результати моніторингу

Донори, ГО, благодійні фонди – можуть використовувати майданчики закупівельні, але залежить від проєкту

Виклики:

- Проєктно-кошторисна документація (ПКД) не завжди наявна або неповна - хоча є позитивні зрушення: Міністерство відновлення, Агентство відновлення та Миколаївська міська рада вже оголосили про рішення виставляти повну інформацію про ПКД – важливо законодавчо закріпити обов’язковість надавати інформацію про ПКД
- Не у всіх, хто хоче долучитися до моніторингу, є спроможність аналізувати ПКД – важливо громадським організаціям та медіа скоординуватись з напрацювання методології такого моніторингу та проведення тренінгів

Що і де відбудовують? [1]

Джерелом інформації про проекти буде DREAM – Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management.

В [демоверсії](#) DREAM, яку запустили у червні 2023 року в жовтні очікується робоча версія платформи.

В DREAM зараз понад 1000 проектів, , які мають достатньо даних для моніторингу та аналізу

Виклики:

- низька спроможність ОМС готувати якісну проектно-кошторисну документацію,
- відсутність мотивації в ОМС подавати проекти,
- низька зацікавленість донорів подавати на DREAM свої проекти

Тому потрібен «DREAM в законі»:

- передбачити обов'язковість використання системи для проектів відбудови та відновлення, які здійснюються державні органи влади та ОМС – балансоотримувач подає інформацію про проект
- Забезпечити прозорість та відкритість інформації
- Передбачити відповідне фінансування для DREAM в Держбюджеті на 2024 рік

Що і де відбудовують? [2]

Інформацію про об'єкти збираємося отримувати від регіональних ГО. За кілька місяців запускаємо субгрантинг (відповідальний ІЕД):

- Конкурс на проведення моніторингу проєктів відбудови на місцях з метою залучення громадськості до планування та моніторингу відбудови
- Конкурс на проведення моніторингу закупівель

Подаватись на конкурс можна буде після відкриття оголошення про участь. Також буде можливість задати питання та отримати відповіді

Зараз за лідерства ТІ-Україна та у співпраці з рядом інших організацій – членів RISE Ukraine ми працюємо над методологією громадського моніторингу відбудови та відновлення, яку зможуть використовувати ГО на місцях

Детальніше

- Фонд ліквідації наслідків збройної агресії
- Будівництво магістральних водогонів

Фонд ліквідації наслідків збройної агресії: засади діяльності

РЕГУЛЮВАННЯ

- Бюджетна програма МінВідновлення, а не інституціалізований фонд
- Поки що в законі про Державний бюджет, але має бути в БКУ
- Постанова КМУ: Порядок використання коштів Фонду

ДЖЕРЕЛА КОШТІВ

2023 рік

- 50% прибутку НБУ (35,9 млрд)
- Конфісковані російські активи (~25,8 млрд грн)

2024 рік

- Стаття 28, але **без рядка в бюджеті**

НАПРЯМКИ РОБОТИ

- Нагальні потреби відбудови (енергетика, водогін тощо)
- Проекти відновлення, які подаються на фінансування до Фонду
- Компенсація за пошкоджене житло (єВідновлення)

МЕХАНІЗМИ

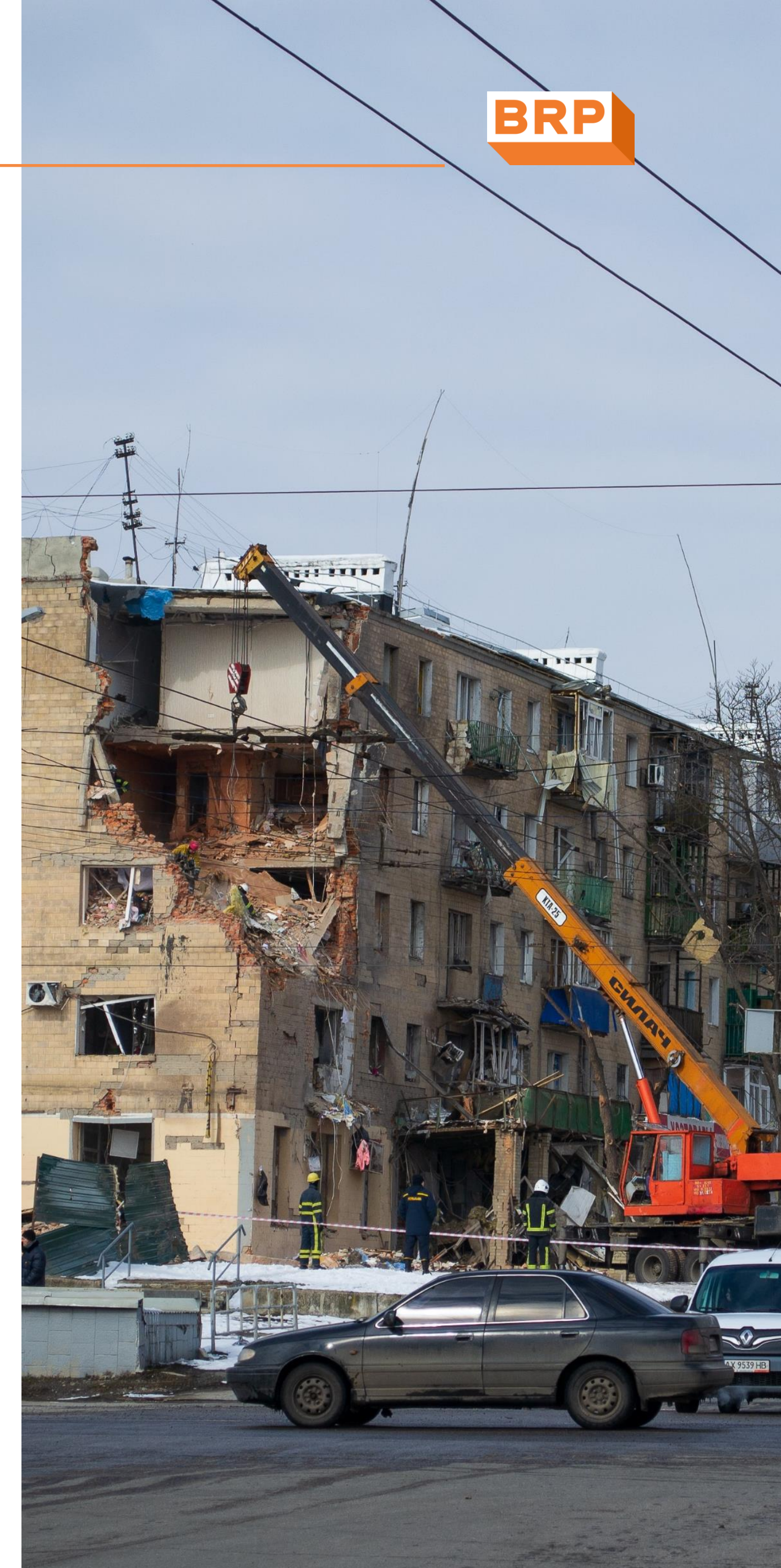
- ОМС ініціюють проекти та подають на фінансування (ОВА/ОДА верифікують комплектність документів)
- За критеріями обираються переможці (тестово – методологія пріоритизації, але по факту без повного врахування результатів пріоритизації)
- Кошти виділяються через надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів (об'єктів, заходів), спрямованих на ліквідацію наслідків збройної агресії, або фінансування йде через Агентство відновлення.

Фонд ліквідації наслідків збройної агресії: ухвалені рішення

- Всього за всіма напрямками з Фонду розподілено понад **53 млрд грн**;
- Найбільший проект – будівництво водогону після руйнування росіянами Каховської дамби
- Постанова КМУ №534-р - **11,4 млрд грн** на субвенцію місцевим бюджетам на фінансування проектів, відібраних Міжвідомчою комісією
- Відбулось три засідання Міжвідомчої робочої групи (третє засідання планували на 16 серпня):
 - виділили **6,6 млрд грн** на реалізацію 157 проектів
 - виділили **4,8 млрд грн** на реалізацію 133 проектів
 - виділили **492 млн грн**

Однак не всі гроші виділили за пріоритетністю

- Компенсації за пошкоджене житло (виділено **4,4 млрд грн**, вже фактично спрямували понад **1 млрд грн**)

Фонд ліквідації наслідків збройної агресії: основні результати

	Напрямок фінансування	Фінансування, млрд грн
Надзвичайні потреби	Захист енергетичної інфраструктури	29,4
	Будівництво водогоїв	0,5
	Ліквідації наслідків зниження КГЕС	0,3
Проєкти відновлення в регіонах	Місцеві бюджети	11,4
	Агентство відновлення	1,6
	Реконструкція Бородянського центру соціально-психологічної реабілітації населення	0,2
	Комплексна відбудова шести населених пунктів	1,8
Відновлення житла	єВідновлення (компенсація за пошкоджене житло)	4,1
	Капітальні ремонти	4,0

Тип	Кількість
Школа	59
Заклад дошкільної освіти	11
Заклад охорони здоров'я	19
Житло	143
Теплопостачання	8
Водопостачання та водовідведення	34
Споруда цивільного захисту	32
Центр безпеки	1
Адміністративна будівля	2
Інше	1

Окремий приклад відбудови

*Будівництво магістральних водогонів
Карачунівське водосховище - Кривий Ріг -
Південне водосховище, Марганець - Нікополь,
Хортиця (ДВС2) - Томаківка*

Водогін: загальна інформація

- Нагальна (термінова) відбудова, потреба у водогоні беззаперечна
- ПКД готується під час впровадження (бо не чекає)
- Виклик: досвіду впровадження великих проєктів в Україні обмаль, наявних труб для такого водогону також бракує
- Здійснюються (поки що) без відведення земельної ділянки, відповідності містобудівній документації, отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, отримання експертного висновку щодо проектної документації на будівництво об'єктів, отримання права на виконання будівельних робіт.

Також без використання єдиної державної електронної системи у сфері будівництва та оформлення речових прав на земельні ділянки

Водогін (Каховка): виділені кошти

Постанова	Ціль	Отримувач	Сума, млн. грн.
#566 від 06.06.23 зі змінами від 22.08.23	Магістральний водогін р. Інгулець — Південне водосховище для забезпечення водою м. Кривий Ріг	Агентство відновлення	3,607.1
	Магістральний водогін Марганець — Нікополь — Покров	Агентство відновлення	1,340.1
	Магістральний водогін Хортиця (ДВС2) — Томаківка — Марганець	Агентство відновлення	3,552.8
Разом водогін			8,500.0

Водогін: закупівлі

Ділянка	Тендер на будівництво	Переможець	Тендер на ІК послуги	Переможець
Інгулець - Південне водосховище	https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-07-19-003985-a	ТОВ "Автомагістраль-Південь"*	https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-07-25-002933-a	КОНСОРЦІУМ "УКР&ГЕО СУПЕРВІЖН"
Марганець - Нікополь – Покров	https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-07-19-001682-a	ТОВ "Ростдорстрой"*	https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-07-25-002933-a	ТОВ "В.С.ІНЖИНІРИНГ"
Хортиця (ДВС2) - Томаківка – Марганець	https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-07-19-003632-a	ТОВ «ГРУПА КОМПАНІЙ «АВТОСТРАДА»*	https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-07-25-000379-a	Консорціум "П.К.Ц.- ФБМ АНДАСА"

Водогін: загальний кошторис

	Виділено коштів всього, млн грн	Будівництво – очікувано, млн грн	ІК послуги - очікувано	Розподіл фінансування	
				2023	2024
Інгулець - Південне водосховище	3 607,1	5 320,0	149,3	595,8	4 873,5
Марганець - Нікополь – Покров	1 340,1	1 999,1	56,4	297,9	1 757,6
Хортиця (ДВС2) - Томаківка – Марганець	3 552,8	5 300,0	150,1	595,8	4 854,3
Разом	8 500,0	12 619,1	355,8	1 489,5	11 485,4

Для моніторингу важливо врахувати ініціативи ГО/БФ, що здійснюють відбудову

Низка організацій впроваджують проекти відбудови: передусім ремонти, облаштування укриттів, але також будівництво житла і модульних будинків:

- «Сміливі відновлювати» організовують мережеве спілкування таких ГО
- Кілька організацій: SavEd, КШЕ, Repair Together, Вдома, Віднова.UA, Район #1

Інтерв'ю з такими організаціями показують, що ефективно відновлення там, **де є співпраця з ОМС**

Передусім відбудова здійснюється за рахунок коштів донорів

Це проекти, які можуть бути на BRP

Аналіз донорського фінансування поки що обмежений

Поки що донори переважно впроваджують проекти самостійно або через ГО. Оприлюдненої консолідованої та детальної інформації поки що бракує. Приклади:

- **Організації ООН** – ПРООН, ЮНІСЕФ: зокрема відбудова інфраструктури – 228 млн дол. США (частина даних є за [посиланням](#))
- [Данія](#) на пряму фінансує потреби з відбудови та відновлення Миколаєва: на відбудову 42 млн євро у 2022 році, 63,4 млн євро з передбачених 104 млн євро у 2023 році.

Міжнародні донори тільки починають фінансувати великі проекти відбудови, вони фінансують відбудову через бюджетну допомогу. Приклади:

- **Світовий Банк** – проєкт HOPE - «Ремонт житла для відновлення прав і можливостей людей» (Housing Repair for People's Empowerment) – 800 млн дол. США / початкове фінансування 232 млн дол. США
- **ЄІБ** – Надзвичайна кредитна програма для відновлення України (200 млн євро) + Енергоефективність громадських будівель в Україні

Важливим є створення платформи донорів – координація проєктів донорів, в межах яких фінансують проекти відновлення та відбудови – регіональна та тематична карта донорів

Координація зусиль громадськості: Коаліція RISE Ukraine

Ефективна відбудова та відновлення потребують координації зусиль всіх заінтересованих сторін.

Ми – як члени коаліції RISE Ukraine, беремо участь в роботі підгруп для напрацювання ефективних рішень

У сфері моніторингу (TI Ukraine – фактичний координатор відповідної підгрупи) разом з іншими членами групи:

- Напрацьовуємо спільну методологію громадського моніторингу
- Допомагаємо Мінвідновлення з визначенням методології пріоритизації відбудови
- Здійснюємо моніторинг відбудови

Після запуску Big Recovery Portal запрошуємо всіх подавати результати моніторингу об'єктів відновлення на портал

Що ми плануємо робити далі?

- Аналіз та оцінка видатків на відбудову та відновлення: хто, що, як фінансує
- Географічна структура фінансування проєктів відбудови та секторальна структура фінансування проєктів відбудови
- Моніторинг застосування підходів до пріоритизації проєктів: чи застосовують методологію пріоритизації
- Представлення в щомісячних моніторингах

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ

